

Jurnal
cu și fără
Nae Ionescu

Ediție îngrijită de
Anca-Irina Ionescu
Prefață de Sorin Lavric

EDITURA VREMEA
BUCUREȘTI
2015

Prefață.....	5
Notă asupra ediției	17
JURNAL	19
ADDENDA.....	109
I. SCRISORI PRIMITE	111
De la Octav Onicescu.....	111
De la Constantin Noica	112
De la Radu Ionescu.....	115
II. HOROSCOAPE	126
Horoscopul Elenei-Margareta Ionescu [H]oroscop Astro-Cabalistic	126
Horoscopul lui Nae Ionescu.....	130
III. ARBORE GENEALOGIC.....	136
IV. PORTRET DE FAMILIE	137

*München, 25 noembrie/8 dec[embrie 1918], Mütterheim*¹ Tocmai trei ani de la căsătoria noastră civilă²; trei ani de iubire și credință; trei ani de grele încercări; trei ani de curaj și speranțe, trei ani de adâncă luptă p[entru] existență și sufletească. Doi copilași³ au binecuvântat ac[eastă] căsătorie, doi băieței mici și drăgălași. Și azi, când stau și mă gândesc la cei trei ani de viață „müncheneză”, mă întreb dacă eu sunt fata plină de iluzii de acum opt ani, care cu nesfârșite speranțe și vise de viitor călca p[entru] prima oară pragul Universității. Ce a rămas din toate zămislirile unei minți tine-

¹ Între 1916 și 1919, soții Elena-Margareta (1889-1971) și Nae Ionescu (1890-1940) au locuit la München, unde viitorul profesor de filosofie urma să își susțină teza de doctorat în luna aprilie 1919. După ieșirea României din starea de neutralitate, Nae Ionescu a fost prizonier de război între octombrie 1916 și august 1917, dată când este eliberat condiționat. În 1919, soții Ionescu se întorc în țară împreună cu cei doi copii născuți în Germania.

² Elena-Margareta Fotino și Nae Ionescu se căsătoriseră civil la 25 noiembrie/7 decembrie 1915, în București.

³ Cei doi copii ai cuplului, Radu-Mircea și Răzvan s-au născut la 31 ianuarie 1917, respectiv la 23 iunie 1918, la München.

re și exaltate, [ale] unui suflet cu nespus dor de viață, [ale] unei neînfrânate dorinți de a da ceva în viața asta, de a crea... Plăsmuiri de copil fantastic? Nu; era mai mult decât atât, sunt încredințată; era încrederea în propriile mele forțe și o încredere binemeritată.

Scriu doar numai p[entru] mine: nu e nevoie să fiu modestă. De ce scriu? Fiindcă simt nevoie să vorbesc cu cineva și nu știu pe nimeni căruia i-aș putea deschide sufletul fără restricție, pe nimeni care m-ar putea înțelege. Nae? Da, e un bun prieten, dar p[entru] el eu nu sunt decât o femeie și o femeie poate să fie curajoasă, activă, bună și iubitoare, dar numai o femeie: are dreptul să aibă un suflet, dar unul de femeie; are dreptul chiar să aibă o minte, dar una de femeie. Avânturi în lumea ideilor, o viață pur sufletească, mergând mână în mână cu viața brută, de toate zilele nu poate să aibă o femeie. Mi-aduc aminte din filosofia chineză: „A iubi fără a stima e a considera ființa iubită ca pe un animal domestic”. Și asta e, de fapt, și situația mea față de bărbatul meu.

Pentru el sunt un câine credincios, chiar un câine înțelegător, căruia i se pot spune anumite lucruri, dar un câine! Și, ciudat, m-am obicinuit cu gândul acesta și situația mea, care în alte împrejurări mi s-ar fi părut nespus de înjositoare, nu mă înspăimântă deloc. Simt în mine o forță supraomenească, care-mi dă puterea de a mă ridica deasupra tuturor gândurilor pe cari și le fac sau nu și le fac ceilalți oameni despre mine.

Cu Nae a fost, sigur, mult mai greu la început: m-am simțit insultată, neprețuită în ceea ce credeam eu mai bun în mine, în adâncă mea viață sufletească. M-am revoltat, mintea mea s-a cabrat în fața acceptării acestei posibilități și... a învins tăria sufletească, pu-

Libris.ro
Pe acest pontu oamenii și cărți

terea de a trăi în mine însămi mai intens și mai vibrator ca oricând altă dată. Ceilalți oameni? Mă interesează atât întrucât vin în contact cu ei în viața de toate zilele, viața în care trebuie să mănânci, să înfeși copii și să le dai... o umbră de educație. Educație! Dar despre asta mai târziu. Nu e locul aci.

Sau mă interesează întrucât îmi dau un bogat material de observație p[entru] nesfârșita mea curiozitate de a vedea pe ceilalți oameni trăind: obiecte de cercetare pentru o minte vecinic în activitate. Nici o legătură sufletească nu e între mine și ei. Și numai ici și colo simt cu ei (și sunt fericită c[ând] o pot face), când o mișcare sufletească mai umană le înviorează sufletele pline de invidie și mici slăbiciuni omenești.

Și Nae? Nu, Doamne păzește, nu intră în aceeași categorie, dar atitudinea mea față de el e oarecum în dezacord cu felul meu de a gândi. El e întruchiparea visurilor, dorințelor și aspirațiilor mele de fată. Corespunde acestui ideal? Nu, sigur că nu; dar nu am speranța și nici chiar dorința ca altul să corespundă mai bine. Între el și mine există o legătură sufletească pe care nu a putut-o rupe felul lui de a gândi, felul lui de a socoti femeia în genere. E o afecțiune amestecată de încredere până într-un anumit punct; încredere atât cât poate să aibă un om într-un animal domestic, credincios și înțelept din partea lui, încredere cât poate să aibă femeia jignită în ceea ce are mai bun în ea, în acel pur omenesc, dar în orice caz, o reciprocă încredere în cinstea desăvârșită a fiecăruia din noi.

Îmi iubesc bărbatul și îl stimez pentru calitățile lui morale și intelectuale, cari nu pot fi puse la îndoială. Dar îl plâng p[entru] ideile lui preconceptuate asupra femeii; ar avea sigur m[ai] mult de la viață și ar trăi și

el cum aş trăi și eu acea desăvârșită încredere, acea nealterată vibrație comună a sufletelor, acel ideal care nu e numai o născocire a minții înfierbântate de poet, ci o realitate pe care o pot afirma cu toată experiența ce mi-o dau șapte ani de iubire.

Dar? Dar... „Du müßtest lebhaft, teilnehmend, heiter sein, das kleine Mädchen machen, dich hierhin und dorthin drehen, miauen, kokett sein, Blicke, Mienen, Launen haben. Das kitzelt die Männer und wärmt ihnen das Herz, das wollen sie, dann sind sie glücklich und du giltst, vorausgesetzt, das du nicht in Albernheit verfällst. Redest du sachlich, so messen sie dich mit männlichen Massen und achten dich bestenfalls einem halbwegs gescheiten Jungen gleich...” (Claudia, în *Die Novellen um Claudia* de Arnold Zweig)⁴.

Deci nu gândește numai el la fel. Și ce e mai ciudat e că între inteligența lui și a mea e o uimitoare apropiere și ac[eastă] inteligență, pe care el o disprețuiește, este una din posibilitățile legăturii noastre.

Dar... m-am depărtat de ceea ce voiam să scriu și în loc să povestesc ce mă doare am povestit de ce mă doare. Să fie asta o slăbiciune a minții femeiești și să aibă Nae dreptate? Sau am fost prea mult distrată de Răzvânel, care plângea? Și într-un caz și într-altul e

⁴ Ar fi trebuit să fii mai plină de viață, mai participativă, mai veselă, să faci pe fetița, să te fâțâi încoace și încolo, să faci pe cocheta, să flirtezi, să faci mofturi și să ai capricii. Asta îi provoacă pe bărbați și le încâlzește inima, asta e ceea ce doresc, atunci sunt ei fericiți, iar tu ești mulțumită dacă ai reușit să nu te prostesti de tot. Dacă vorbești obiectiv, te măsoară cu etaloane bărbătești și te consideră în cel mai bun caz un tinerel pe jumătate inteligent... (Claudia, în *Die Novellen um Claudia* de Arnold Zweig) (În germană în original).

indiferent. Ce importanță poate avea ceea ce scriu eu aici? O fac cu un scop? Nu. Atunci e indiferent ce scriu. Gândurile mele se aștern de la sine pe hârtie, așa cum vin unul după altul. Există vreo legătură între ele? Ar fi un motiv să mă stimez eu pe mine. Nu există? Nu am putut să mă concentrez asupra unuia și aceluiași subiect. Poate că nu m-a interesat destul sau poate că am fost obosită. Dar trebuie să încetez. *Schwester Elisabeth* mi-a adus mâncarea și mă întreabă dacă de obicei e caldă sau rece c[ân]d o primesc. „Uneori caldă, alteori rece, nu știu nici eu prea bine”.

Am recitit ac[este] câteva pagini: neîndemânatic și neestetice scrise (spiritul de autocritică nu mi-a lipsit niciodată). Nu știu nici eu cum se face de nu pot scrie mai bine. Pe vremea când eram elevă scriam binișor, după cât îmi aduc aminte. În cl[asa a] IV-a de liceu am obținut chiar și o distincțiune p[entru] o lucrare literară. Cât era de bine scrisă nu-mi mai dau seama: nu o am aici ca să o pot aprecia și probabil că felul meu de a aprecia de atunci și cel de acum nu sunt la fel. Nu doar că aș avea pretenția că inteligența mea de acum e mai subtilă și gustul meu mai dificil; sunt dimpotrivă convinsă că inteligența mea de copil, de adolescent, era mai vioaie și mai activă și că exercițiul zilnic pe care îl făceam mă făcuse să ating o oarecare dexteritate în mânuirea vorbelor și frazelor, pe care nu o am acum, când nu am mai scris românește de vreo patru ani, afară doar de o c[arte] p[oștală] ici și colo. Dar dacă atunci imaginația mea era spontană și mai bogată, puterea mea de a judeca azi e mai sigură și îndreptată pe o cale mai dreaptă, f[iind]că azi m-am desfăcut de orice prejudecată atât în domeniul literar, cât și moral. Iar gustul meu e fără îndoială mai rafinat.